

مدیر : ابن السری
احمد جودت

مؤسس : السری
مصطفی نامق

آشیان

ادبی ، علمی ، سیاسی ، اجتماعی ، فنی ، اخلاقی و فتنه لقی مجموعہ در
پنجشنبہ

ایکتنجی جلد

نومرو ۱۵

برنجی سنہ

۲ ذی الحجہ ۱۳۳۶

۱۷ کانون اول ۱۳۲۴

مندرجات

ایک انکار خیر خلیل نمراد	دلیر نمران پیکر عبد الحق حامد
الہام فریق م . حامی	نئی بی سود فائق عالی
حفظ صحت اجتماعی سعد الدین ودد	موت ایلہ محبت قارده شد لر علی سعاد
مصابحہ ادبیہ محمد نور الدین	خندہ محی الدین
	آلنوں آفس یسار فردہا

استنبول

محل ادارہ سی : جفال اوغندہ ادورہ مخصوصہ

طبعہ احمد احیان

۱۳۲۴

حاکم اوله بیلیمک ایچین اوننی تدقیق و مطالعه ایتیش اولورسکر .
لاکن فن ، بوباده برغایه ، بر مقصد اولاماز . بر واسطه ، بر هادی
حقیقتنمون اولابیلیر . مقصد غایه حسنی ، بدیعته آهنگی ، علاقه حیاتی تعقیب
ایتمکله حصوله کلیر .

عرق بشرک اصطفای فنی قوانینه ، بو وجدان ربا اصوله توفیقاً اصلاحی
مسئله سی خارق العاده هیجانی برشی در ! . . . فقط بو خصوصده اتخاذ و تعقیب
ایدیله جک طریق پک کوچ در . بویله بدایه برست بر هیئت کزینته بشرک ساحه نمای
ظهور اولسی بر خیال ، بلکه ده محال در ! . چونکه اوقوانین مهمه نك باشلیجه .
لرندن مثلاً شوکا : «ضعفای بشر محروم ازدواج اولمی ، بونلر ذریت یتشدیرمه
ملی در . « فنك بو آونك ایقانه کیم اتباع ایده جک ؟ . . . فقط هر حالده بوکی
تلقینات مهمه فنییه یی حکمای حاضره انظار بشیره عرض ایتمکدن توقی ایتمورلر .
کیم بیلیر بلکه بو ایقانات هیچ اولمازسه بعضلرنده بر طاقم تمایلات حاصل ایده بیلیر . . .
وبلکه ده تدریجاً افکار عمومیه ده برانتهاه و تیقظ حصول بوله بوله ، حسین اولملقه
برابر حقیقت اولان بوتلقینات فنییه اتباع سایه سنده بو بدایع خیالیه دن بر جز ،
اولسون ساحه فروز اولغه باشلار ، و مستقبلاً بشر بر اصطفای اجتماعی
کامله مظهریتله کایچین سعادت اولور .

دوقور: سعدالدین و داد

تخیل ادبی

«ادبیات» کلمه سی اکثریا بر معنای مبهمی افاده ایدن طرزده استعمال ایدیلور .
بومهمیق بر طرف ایتک ایچین اولا :
— بر اثر ادبی نه در ؟ مسئله سی حل ایتک لازمدر .
اثر ادبی شویله تعریف ایدیه بیلیر : لسان تخر پرویا تکلمک ، معاونتیله حسینی ،

احساساتی، افکاری، تمایلات معتاده‌ی، آمال مخیله‌ی بیانی و تلقین‌ایله حظوظات روحیه‌ی تولید ایدن بر اثر در . حظوظات روحیه‌ی تولید ایدن بر اثر ! . . .
بو سوزلر تعریف اثر ایچین اساسدر .

هندسه مباحثنك ، مصالح تجاریه وسائره مکتوبلرینك ، طباحتہ عائد کتابلرک ادبیاتله اصلاعه‌لری یوقدر . مع مافیہ کوزل یازیلمش ، وضوح وظرافتله پیرایه‌دار اولمش بر مسئله علمیه‌نك ، بر مکتوبك بعضی جهتلرجه «ادبی» اولماسی ده ممکندر . بو فونك ائارینی ، مادام دؤسه وینیه‌نك مکتوبلرینی حدود ادبیاتدن خارجہ کیم جیقاره بیایر ؟

منقبه‌لر ، وقوعات خارق‌العاده‌ایله مملو رومانلر ، مضحک‌لر ، آلاش ظاهره‌ایله مزین نطق‌لر کیم بعضی اثرلر وارددر که محرر و خطیلرینك مقصد اصلی و یکانه‌لری بونلرله استحصال ذوق و محظوظیتدر . بر قسم ائارده ایسه مثلاً بر موعظه ، بر هجویه ، صنعت ادبیه‌ایله سوسلنمش بر نظریه علمیه ده استحصال ذوق و محظوظیت درجه نایسه‌ده حائز اهمیتدر ، دها دوغریسی بونلر ده ذوق و محظوظیتک خدتی ؛ حسن قافی و جمل مسلسله صنعتکارانه اعانه‌سیله حقایق و بدیهیاتک فکره القاسنه وساطت ایلمکدر . لکن بر اثری «ادبی» صفتیه توصیف ایتمک ایچین ؛ اواثره‌نه اولورسه اولسون «ذوق بدیی» تسمیه اولونه ییلن مستثنا و معننا بر خط درونی بی انتاج ایده بیلمه‌لی و بیک شکلی ، بیک درجه‌سی اولان برحسک ، حسن و بداییدن دوییلان برحسک شدید و یا خفیف صورته حریم قلبده اهتزاز ایتمه‌سنه موفق اولمالی . بو کابناء بر اثر ایکی نقطه‌دن مطالعه ایدیلر لیدر :

توصیف اولونان ماده‌لر ، توصیف ایچین واسطه‌لر . واکلاشیلیورکه بر اثر ادبی بی مکمل اکلامق ؛ داخلی و خارجی یعنی اساسی و شکلی اعتباریلرله بر تحلیل مضاعف اجرا سنه وابسته‌در .

بزوراده اصل شایان اهمیت اولان تحلیل داخلیدن بحث ایدم .

تحلیل داخلی ، تماماً طبیعت انسانه تقابل ایتمک اوزره حسیات طبیعییه ، احوال روحیهیه ، تمایلات و امزجهیه ، مافوق‌الحس بر بدیهه خیالییه عائد اوصافه نظراً

اجرا از لونور .

۱ — مؤثرات خارجی، دن متأثر اولان هرا انسانك بوتأثراتی شهه سز حواسی واسطه سیله حاصل اولور. بوحالده اولابر اثرك هانكي حسك دلالتيله وجود بولدیفنی ونه كی بر احتساسك افاده و ترجمه سی ازلدیننی اكلامق لازمدر . مثلاً بر محررك الواح مصوردیه ، تزینات شكلیه به مراقی واقامتكا هنك بر مشهر نفایس . بر معرض الوان اولدیفنه دقت ایتمشسه كز بلانردد او محررك ائارنده حس بصرك غایبته حكم ایدرسكز . لکن بوقدری کافی دكادر . بوحس كندی انواعی میاننده ، مدقفا نه تصنیف و محررك ناصل كوردیكنی تدقیق ایتملی: الواندن متحسسمیدر؟ اك چوق اوئی مجلوب ایدز هانكي رنكدر ؟ پارلاق رنكلرك كسكین چار پشمه لرینی ، نور و ضیآنك طاشغین انكاسلرینی می سویور ؟ یوقسه بر كوكر جینك بیوننده کی خارهلری آندیران لطیف و نوازشكار اینجه لکری ، زمین امتزاجلری می ترجیح ایدیور ؟

لکن رنك بر خاصه دركه نظراونی انحق اشیا ارسنده ضبط ایده بیلیر . بونك ایچین شكل اشیا نه ؛ رنك كی نظر تفتیشه آلمانیدر . محرر ، خطوط و محیطاتی ناصل ترسیم ایدیور ؟ نازلی اعوجاجلره ، نسوی انحنالردمی مسخوردر ؟ یوقسه صرپ قیالرك ، مخوف اوچور و ملرك مهیب و درشت ارتساملرینمی مجذوبدر ؟ انتظام و تناسبله مطروح بر خیابانك ظرافت هندسیه سندنمی محظوظدر ؟ یا خود بوتون بدایعك تصادفی ، قاریشیق ، آهنگتر امتزاجندن متشكل بر لوحه طبعك عرض ایلدیكنی لطافت باكره دزنی متأثردر ؟ اشیا یی دوغریدن دوغری یه می كوریور ؟ یوقسه منقوش حافظه سی اولان الواحك بقیه یادی می نظر خیالنده تجسم ایدیور ؟ ایشته بر چوق مسائل ! و بونلره دهابر چوق مسائل سائر نكده علاوه سی ممكن .

نظر ، بزده حس امتدادی تولید ایدر . بوحالده بر اثرك بزه ؛ كوچك و یا بویوك ، خیده بینی و یا ناقابل مساحه و یا خود هرایکی در لو و یا یالکیز متوسط منظره لری كوستردیكنه دقت ایتمه لیدر . مثلاً بر محرر ، بوتون قدرتی ابجار و جسمه بالاك عظمت و جسمانی احساس ایچین صرف ایدر . دیگریدد ، بوتون صنعتی بر چیچكك

قتمرلرنده کی اینجه اویالری، برقادینک سجا سنده کی کیزلی بدیعہ لری، برنهالک،
برجوببارک، کونشک کوچلکله نفوذ ایده بیلدیکی کوچک براورمان کوشه سنک،
صارماشیقارله اورتولش بر آشیانه چکک کوزلاکلیرنی کوسه ترمکه حصیر ایدر.
برناردن دوسن پیدر، برچیلک فداننک تصویرنده الک کوچک تفصیلاته قدر
کیریشیر. ته اوفیل غوتیه، ممنون و محظوظ، سیرانودوبرژدراک بروننی ترسیمله
اوغراشیر.

ژان ژاق روسو، کندی خولیا سنه کوره بر باغچه تصویر ایده چکی زمان، جبال
مجاورده نك شاهقه لرندن آنیلان نظرلرک اوزاقلر ایچنده شاشیرمامسی ایچین،
او باغچینی منتظم و محترم اغاچلرله تحید ایدر. صانیکه اوطاغلردن عطف ایدیلن
نکاه حیرانی، بوکله حضارت و طراوت ایچنده حبس ایتمکله خولیا سنه بر محیط
محظوظیت چیزدر. بوندن باشقه برارک عرض ایتدیکی تحول و تنوعک هانکی
نوعدن بولندیغنه؛ یعنی: چوققلر، سیلر، وحشی قوشلر کی لطیف، موج، سریع؛
یاخود برنهر عظیم، برموکب سلطنت، بر قافله دیانت کی وقور، مددب، محترم
اولدیغنه دقت ایتملیر. و محررک بنفسه التزام ایتدیکی اطوار و اوضاعی ده تدقیق
ایتمک فائده لیدر. چونکه بونلر اکثریا احوال روحیه نك نشانه لیدر.

بر صحیفه ادبیه باقیکنز! بو عینیلر بر لوحیه بعضاده قبارتمه رسملره بکزر.
ته اوفیل غوتیه: «بن اویله بر آدم که بنم ایچون جهان مرئی موجوددر!» دییوردی.
بوسوزلرله بوندن کائنات مرئییه هم توزل کورور هم ده کوزل ترسیم ایدرم.
دیمک ایستیوردی. اوزاتاً مصور و نقاش بر محرر طانیلیوردی؛ کویا قویو مجیلر،
اویما جیلرله قرابت صنعتکارانه سی واردی. غونقورلر، طبیعتی موزهلردکی
تابلولرک اراسندن تماشا ايله مألوف ایدیلر. و بر منظره طبیعیه یی فلان و فلانک
تابلولرینه تشبیه ایدرلردی. بونلر ده؛ هوغو و غوتیه کی هرشیدن اول نافذ البصر
ایدیلر. بر ازده حواس سائر نك تاثیراتندن بحث ایدلم.

حسن سامعه لری رقیق اولان محررلرک ارلری آهنگدار و مترنمدر. اولر یالکیز

قولاغه خىلاب ايدرلر . بناء عايه بونلردن ايشيديلان آهنگ خى وصى يى تفريق ايتملى .

قومى اللرده كى بهم اوغولتيلرى ، اللرك اوزرنده اوچوشان روزكارك ايصليقلرىنى آنديران ملايم ، نوازشكار و براز مطرد و منوم آهنگلر ؛ لامارتىك اشعارنده بولونور . وىقتور هوغونك منظوملرى ايسه بعضاً مهتر ، ولوله ار ؛ بعضاً ده مخنوقدر . ژوزه دوهه رهدىيا كى برشاعر برفانفار طاقنك هوالى كى بك محسوس وزنلر ، طنان كلرلر آزار . پول ورلن كى خولياكارلرده ؛ شعرلر يى تموجات موسيقه ايله اهتراز ايتدirmek مشتاقدرلر . بونلرك نظملى سربست ، متموج وكاه و بىكاه سىال نغمه لره بگزور . بو شعرلره عادتاً « كفته سز بسترلر » ديمك ياقيشير . عىنى تحايلات . شامه و ذائقه ايجينده بايله بيلير .

بودلرك ، « الم چيچكارى » غريب ، صنعى ، نازك ، بايلىتىجى رايجه لره دولودر . هر دورك ادبى حقيقىونى ايسه ، انسانده الكعبا ، الك بهيمى حاللره مجذوب اولدقلرندن بالخاصه قوقو و لذت كى حالات فكريه و ظرافت و نجابته مربوط اولمايان حواله مشغولدرلر . مثلاً هر كس بيليركه اميل زولا ، « يارسك قارنى » نام روماننى كسكين يئير و قصاب قوقولرى استىشام ايديلان برا . لوب مزينله يازمىشدر . و بوندن ايكي عصر اول ، سنت - آمانده براسلوب اشها آوران ايله يئير و او بورلق شرفيلرى تنظيم ايتمىشدر . اندر - تورپه نك يازديغى صحيفه لردن ؛ جيلك ، نانه ، كماله ايرمش ميولر ، ييجيلش اون قوقولرى انتشار ايدر . كوستانو دروزك كيلرده پودره ، مسك ، لوبن كى عطرياتله معطر در .

۲ - هررلرك حسيات درونيه عائد توصيفات تحليليلرى ده زانكين ، ده محصولداردر . بوراده بسىقولوژينك معاونتته التجا ايتلى و برائر ادينك توصيف و تحليل ايتديكى حسيات درونيه يى تميز ايتك ايجين بوتون انسانيتك كائناات حسيه - نده تهر ايدن هر حالى تصديف و تدقيق ايده بيلمه ليدر . بو حسيات ، محبت و نفرتك صفحات مختلفه سنده . شهود اولان حالات درونيه نك نشانه سيدر ذوق حيا ، اشتياق ، دوستلق ، سودكلى ، نفسمز و نظر مزى اوقشايلان اشياى

محيطه من ايجين ابراز ايتديكمز محبت وعلاقه نك اشكال متحسه سي؛ و، حدت، قورقو، ارزوي استقام، نفرت و خصوصتمزي جلب ايدن جانلي جانسز هر بر موجود حقنده اظهار ايتديكمز علام قلميه نك صورتيدر.

تهيجات قلميه يي اول امرده اوصاف اصليه لرينه نظراً يعني خوش ويا ناخوش اولمالرينه، يابرامل جاذبك آرقه سته سوروكلنديكنه ياخود بر عقده كينك خاطره سياهيله بيزار اولديغنه كوره تفريق اتمه ايدر. لکن احتساسات باشقه نقطه نظردن مطالعه اولونميدر. بوزلك درجه شدي نه در؟ شديد ويا معتدايدرلر؟ كچيچي ويا پايدارميدرلر؟ وبوزلك تاثرات نفسانيه مزك مي ترجانيدرلر. يوقسه باشقه انسانلر ايجين صميم قابم زده دويدنمز حسلك مي تقريرلر ايدر؟ بوتون مخلوقاتهي يوقسه نجم خيالز اولان بر مخلوقه مي عايندرلر؟ خودين ويا حقيقت بين وياخود هم خودين هم ده حقيقت بينميدرلر؟ عائله وطن، انسانيت سودالرندن هانكيسي احساس ايديورلر؟ بدعي، اخلاقي، ديني مي درلر؟ نهايت بو عيني احتساسات بسيط ويا مختلط، فطري ويا كسي عمومي ويا استثنائيميدرلر؟

بر اثر ادبنيك تحليلى، مسائل سالفه نك حله مقتدردر. بو تحليل ونظري مطالعات؛ مثاللك معاونتيله كسب وضوح ايدر: اكثريا بر ارده بر حسك تصويرى حواس سائره يه غالب اولور.

مثلاهان ايلك عطف نظرده آكلاشيركه؛ راسين، قلوب انسانك على الخصوص قلب انسانك الكدرين يرلرنده مخفى عشق محترصك، عشق فجيعك موته، اتحاره قدر كوتوره ن بوتون ظالم وقيصقانج الميريني ارامقندن متلذذدر، ماريو و ايسه نفيسه جو و ظرافت بردازانه بر محبتك كورونمين، اكلاشيامايان و بك كوچمككه براحتراض حاله كله بيلن شو خلقلريني، ديسه لريني، محجوبيتلريني تصوير ايدر. قورنه ي، بزه بر ايل قطمينك قلب مردانه يه بخش ايتديكي عزم و متانت غالبانه نك، علويت وعظمت متحسسانه نك بيك درلوصف حاتى كوسترر. «قولن دارلوييل» هر اثريني كوزدن كچيركز؛ خفيف بر بخار خوابا ايله مستور طائلي تاثرلردن، مشفق تحسسلردن باشته برشى بولامازسكز. مهربانه نك حكايه

ورومانلرینی آلكز : بالعكس اونلرده وقایع فجیعہ آردہ سنده آنی، شدید، خونین
هیچانلر بولورسکمز .

لکین یالکز برنوع احتساسك آتای نقل و بیان ایدن محررلر نادر در؛ ترجیح
ایستکاری حال حسی نه اولورسه اولسون ؛ آرزوق احتساسات سائرہ دنده
بحث ایدرلر . بالزاقده همان هر درلو آواز احتراض دویولور : اونده فوران
طبیعت ، سودای تملک ، خست معندانه دن متولد افادات مغنویه ، فدای نفس
درجه سنده محبت پدرانه ، جنته منجر اولان عشق شهوانی، حس ناموس تجارت،
جنایتہ قدر واران حرص ثروت و قدرت کبی حسنیات دولودر .

راسین ؛ فہدر ، تہرموئین کبی بویوک سودا کارلرہ مقابل ؛ آند و ماق کبی
شایان پرستش والدہ لر ، ژوآد کبی متعصب آدمسلر ، آغریین کبی حریص
قادینلرہ تصویر ایدر .

ویقتور ہوغو، بلاغت مہورہ سیاسہ سنہ؛ بوتون، المدیدہ لر، ضعیفلر ایچین ،
جمعیت بشر بہ نك اسافل ناسندن اورو محکمرہ، قور بغلرہ، ایصیرغانلرہ قدر بوتون
بوا-افل حیوانیہ و نباتیہ ایچین دویدینی مرحمت محمودینی قاریشدرلر، چوجقلر
ایچین نہایتسز برشفقت بر بویوک پدر و بلکہ بر بویوک والدہ شفقتی بسلر . لافونتن،
طغولیت دن « بو عمر بی مرحمت » ن متنفر در . بونکہ برابر حیوانلرہ بک مشفقدر .
شاتوبریاندہ ، اندیشہ نفس اک بیوک وقعی اشغال ایدر . حال بوکہ میشہ لہ و ژورژ
سانک اثرلری سودای انسانیتلہ ، هرکور یان شیئک محبتیلہ مسخور ، اونلرلہ
ذی حیاتدر . ژان ژاق روسوایلہ لامارتینک اثرلرنده، برتہیج شعری ایلہ قصیدہ
و مناجات شکلنہ کیریوردن برنفخہ دینی محسوسدر .

آلفرہ د دو وینی آمال شکستہ قلبیسنی بوغوق فریادلر ، آجی کلہ لر ،
مرد، کمریزانہ حکمتلرلہ افشا ایدر . غونقورلرلہ زولانک بعض رومانلرنده
صنایع نفیسہ یہ محبت ؛ علت و ابتلا حالنہ منجر اولور .

اگر غریب ، نادر ، مستثما حسلر آرایورسہ کمز بودلر . هویمان ،
وردلہ نہ مراجعت ایدیکمز : او اثرلر ؛ نہ قدر مخلوطہ غرائب اتدر ؟ .. اونلرہ

حقایق شهوتله شمرم بر حرص ایله فردای حیاتک الغا ایتدیکي خوف درونینک اختلاطی ، احتیاسات سرسریانه نك داء الاعصاب ایله معلول برتدینله سوق وتنظیمی کبی اجتماع اضداد پك مبذولدر . حسیات بشریه عصر دن عصره تعالی وکسب نزاکت ایتمش و دائماً تکامل ایدن بومعلق ترکیباتی شرح وتفسیر ایتمکله اوغرائانلره دها پك چوق غیر مکشوف منبعلر قالمشدر . بونک ایچوندركه بر اثر ادینک تحلیل حسیه ، کیتدکجه نافذ وعمیق اولمقدهدر .

خلاصه کوریلورکه ، محررلرک اظهار ایتدکری تحسینات ؛ بر چوق متنوع امتزاجاتک محصولدر . لیکن بوتون بومزوجه حسیاتی تعداد ایتک نه قدرمشکلدر .

۳ — تحلیل داخلینک اوچنچي نوعی تحلیل فکریدر :

بوراده ساحه جولان جسیمدر . بعض محررلر چوق باشامش و اثرلری بر چوق جلدلره بالغ اولمشدر . بونلرده همان بریارم عصرک هر شیئه عائد بوتون افکار ی موجوددر . بونلری جمع وتصنیف ایتک لازمدر : محررک عالم خارجیدن ، جمعیت بشریه دن ، حیات دن ، صنعت دن ، بوتون اشیای موجوده دن ایدندیکي افکاری تدقیق ایتهلی . یاخودشویله موبیلهلم : علوم حکمیه وطبییه نك شمول و احاطه سنده بولونان افکاری ؛ اخلاقی ، سیاسی واجتماعی ، بدیعی ، فلسفی ودینی فکرلری نظر مطالعهیه المالی . ایشته املا ایدیلرک باشلیجه حدود افکار بونلردن عبارتدر .

بونده لازمکن مساعی کوچ اولماق دن زیاده اوزونددر . محررلرک بر قسیمی ؛ مذهب ، سیاست ، مقدرات بشر حتمنده دوشوندکربی علماً اظهار ایدرلر : بوسیمونه ومونته نی بونلردندر . دیکرلری ده احتیاطله یاخود بر ذوق اختفا کارانه ایله ابهام ونلمیح کبی سایه صنعتیه یاری بورونمش اولدقلری طالع آکلاشامالربنی ایسترلر : رابله وفونتهلده بونلردندر .

دها بشتهلری ده ؛ بعضاً روشن ، بعضاً مظلومدر . متناقض سرزلرله اکلر نیر ، مع مافیه نتیجهیه وصولده دائماً محافظه ایدر : رنانه ، بوطررک استایددر . بوکبی احوالی تعقیباً یاپیلرک تحلیلده ، شبهه سز آز چوق ذکاوت وخزم واحتیاط لازمدر . مع مانیه بوتحلیل ؛ بر ذکاء معتدلی هیچ بر زمان کچمز ونتیجهده مکمل بر ساسله وناقندن باشقه برشی دکلددر .

بر اثرک تحلیل ویا ترکیبی اولدیغنی یاخودهر ایکی حالکده سیاناً موجود بولوندیغنی مطالعه ایتک لازمدر : مثلاً بر محرر الک کوچوک شیلرک تفصیلاتی ، برکوشه طبیعتک الک اهمیتسز نقطه لرینی مدققانه بر صورتده ترسیم ایدر ، تعبیر معروفیجه « قیلی قرقی یارار » . دیگرى مسائل معظمه اجتماعیه یی ، ملاحظات فلسفیه یی بویوک بر نظرله ، بوتون عالمی محیط بر اصولله تدقیقی ترجیح ایدر . بر اوچنجیمی ایسه هر ایکی خاصه یی حاز اوله رقی وقایع خصوصیه یی مطالعه ایله آز شیلر آره منده برچوق مشهوداته موفق اولور .

فکر بشیر ، ایکی خاصه یه مالکدر : بری خاصه ایجادکارانه درکه ، برطاقم انقراض انکارله یکی شیلر ایجاده موفق اولور ، بوقوه خیالیه در . دیگرى خاصه مدبرانه درکه ، اولککنک طاشقین صولت لرینی ، لاقیدانحراف لرینی ضبط وتنظیم ایدر . بوده قوه عقلیه در . خصائص مذکوره بعضاً بر اثرده برلکده بولونور ؛ لکن اکثریا بری دیگرینه غالب وایکی اثرک بر برندن تقریقنه پک زیاده خادم اولور . بوخصوصده ذکاء بشیرک اعمال مختلفه یی تصنیف وتقسیم ایدن فیزیولوژینک ترقیات خاصه سندنده استمداد ایتک لازمدر : بوندن آثار ادبیه ایچون اجرا ایدیلن تدقیقات علمیه یه نافع یکی بر اصول الله ایدیلور .

۴ - تحلیل داخلینک دردنجی نوعی دهامهمدر . بوراده آثار ادبیه نک اظهار وافهام ایده بیلدیکی تمایلات اخلاقیه یی ، مقاصدی ، مراحمی تدقیق ایتک اقتضا ایدر . شبهه سز بعض اثرلر وارددرکه ، مناظر طبیعیه یی و اخلاق وعادات اجتماعیه یی غیرمتأثر و بی طرف بر آینه یه عکس ایتدیرمکدن باشقه بره مقصد و مراملری اولمادیغنی ادعا ایدرلر . لکن بالذات بوادعا بیلله ، هر زمان مرتبه ثبوته وارده میان ، بر مقصد هوسکارانه دن عبارتدر .

و غیر شخصی نامی ویریلن تصویرانده بر طرفکیبرلک ، بر مربوطیت مسلک تمایلنی کورمک ایچین اونلره برکره باقق بیلله کافیدر . اکثر حسنات وسیئات آره منده لاقید قالمش اثرلر وارسه بیلله ، بونلر پک آزدرد . فکرلری بر مقصده تبیت ایتدیرمک ایستین برچوق آثارک بولماسنه مانع دکلدرد .

بر اثر ادینک استحصال ذوق ایلمکدن باشقه مقصداری ده اولاییه جکی اکثریا اونودولور. حال بوکه روح وقابک اوزرینه اجرا ایتمیکی تأثیرات واسطه سیاه اخلاق وقوانینی تعدیل ایتمیکی بک چوق واقعدر. مثلاً بروعهظه دینه برخطبه سیاسییه حتی برهجویه ظریفه نك مقصدلری یالکمز حظوظات قلبیه بی تحصیل ایلمک دکدر. بونلر ارزو وهوساتی تعدیل واقمالی تنظیم ایتمک ایچین حسن وظرافتک ماونته النجا ایدرلر. یعنی بونلر ایچین حسن؛ آنجق غایه ومقصدلرینک دها امین برواسطه حصولیدر.

تیارو، وولترک کرسی وعظ ونصیحتی ایدی. رقبیلرینه اورادن هجوم ایدر. وفکرلرینک نشر وتلقینی ایچین اورادن خطاب ایلردی. اوکا کورمه؛ فاجعه نویس شاعرلر حکومتک اثر مؤثر واعظلریدر. بعضاً برشرقی، برداستان بیله بر اردونک مظفریته سبب وفکرلرک نهیجه وسیله اولور. مسائل اجتماعیه و اخلاقیه بی احتوا ایدن روملر، وولترایله زورژسالمک اللرنده بک شدتلی برر سلاح اولدیلر. بوراده برانک نه کی برتأثیر اجرا ایتمک مقصدیله یازلدیغنی تدقیق ایتمک لازمدر.

بومقصد، بعضاً آشکارا وایلوورسده بعضاً ده محررک صنعت ومهارتیه اورتولمش بولوندیغندن اکلامق کوچ اولور. مع مافیه ماهرانه پایسلان بر تحلیل ایله هر صعوبت آسان اولور. برمؤلفک مرام وتمايلاتی؛ کاه بر استهزا آیز کلام ایله. کاه برمقدمه ایله، بعضاً اثرندن استخراج ایدیلن نتیجه ایله اکثریاده ترسیم ایتمیکی اوصاف و اخلاق ایله ودها تعدادی مشکل بیکدرلو علامتلرله آکلاشیلیر. برقیم مؤلفلر، ایستدکلرینی آچیقجه ویله مک زحمتی اختیار ایدرلر. وولتر: «اغلاتمایان برپهس نه به یارار؟» دیه فریاد ایدر؛ و خجیع فاجعه لر ترتیبی ایچین فوق العاده آجیقلی احوال تحری ایلر. وفی الحقیقه، اوغلنی خنجرله مک ایستین بروالده، پدرینی اولدیرن بر اولاد، همشیره سی تزوج ایدن بربرادر کی وقعه لر یزه کو تره رک کوزلر مزدن یاشلر بوشاندیرر. اکثریتله عنوان اثر، مقصد اثری ارلجه افهام ایدر: ویقتور هوغونک «بجازات» اسمی اثرینک

عنوانند ده اکلاشیلرکه ؛ شاعر بونی دشمنلری قاهچیلایق ایچین یازمشدر .
بلاصاًده مقصد وؤلف ، تحایل فکریده ارلیدی کبی ، بالعکس نیم مرئیدر .
ایم ام و تلمیحله مستورددر . بوده احوال مجرئه سیاسیه و دینه نك حکم
سوردیکی عصرلرده واقع اولور .

اوافق بر علامت ، برکله ، بر پارچه بر اترك بوتون مقاصدینه نشانه اولور .
بر رومان یا خود بریه سدن بحث اولونیورسه ؛ بونلرک یالکز اشخاص مهمه سنه ،
دها دوعریسی وؤلفک سودیکی ، آجیدینی مدانعه ایتدیکی شخصلره باقکر :
بوالر مرام وؤلف ایچین بر روا طه اعلانددر .

بر اترك نیکیمن ویا بدین فکرلرله یازیلدیغی اکثریا قولایجه منفهم اولور :
تحیل بر حیات مسعوده نی تصویر ایدن یا خود بالذات یاشاتان حیات حقیقیه نی
بر سعادت کوسترن ویا هیچ اولمازسه اکنار موجوده نك صفواشواق ایله مشحون
بر عمر ایله نهایتله جکنه ایناندران اثرلر نیکیمن ؛ و بالعکس بوتون آماک واهکاری
تسمیم ایدن بر امیدسزلکله حیاتی ناقابل الیتام جزیحهلرله مجروح وپر آلام ارانه
ایدن اثرلر بدینددر . و یقتور هر غرنك Contemplations نئدکی Méléncolie
منظومه سیله ظلمه قارشى آوازده کین و نفرت و مظلوملر ایچین اخوتکارانه سرحت
و شفقت اظهار و طاب ایدر . فلور ، مادامام بوواریسند قباوعادی بورژوازی یه
احساس عداوت ایلر ، بو اثرلر جمعیتک بدینانه یازمش شعر و حکایه لریدر .

۵ — تحایل داخلینک بشنجی و صوکنجیسی « ایدآل » خیاله عائددر .

بر اثر ، دائما حقیقی تصویر و افاده اتمکله قالماز ؛ افکاری جهان محسوسک
خارجنه کوتورور . مافوق التصویر شیلر کوسترن ، عقل و فنک ایریشه مدیکی
فضالرده اجنجه خولیا ایله پرواز ایتدیرر . بوتون ادبیات تحیل و متصوفیه
مخصوص احوالدر . چسوجقلری حیرتده بر اقان ، قورقونان پری ماصالاری ،
جادى حکایه لری ، استقبال انسانیتی ترسیمه چالیشان محیلات اجتماعیه ، سرائر
عقبانی نقل ایدن قصائد دینه ، بدایت و عاقبت اشیا حقه مده مه تافیزیک تفکرات ،
حیات بهشتیدن دم اوران شعرلر ؛ « ایدآل » آثار دندر . بونلرک اوصاف مخصوصه سی
شونلردر : ساحه وسیع امکانده خیالک پرواز یله عديم الامکان اولان شیلری
بیله کورمک ، مالکانه فرضیات و تخیلاتده حکم فرما اولمق ! محمد نور الدین